

Sygn. akt III CSK 90/16

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku L. G.

przy uczestnictwie [...]o dział spadku po W. M., dział spadku po W. M., częściowy

dział spadku po A. M. i zniesienie współwłasności,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 18 maja 2016 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestników A. M. i L. M.

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 7 października 2015 r.,

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w K. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w K. z dnia 9 maja 2014 r. w ten sposób, iż ustalił, że przedmiotem działu spadku po W. M. i W. M., częściowego działu spadku po A. M. i zniesienia współwłasności jest nieruchomości składająca się z trzech opisanych działek, objęta wskazaną księgą wieczystą o wartości 509 190 zł; dokonał działu tych spadków i zniesienia współwłasności przez przyznanie części tej nieruchomości obejmującej działki: nr 352 i nr 440 o łącznej wartości 67 490 zł wnioskodawczyni, a części stanowiącej działkę nr 329/6 o wartości 441 700 zł A. M. i L. M. w częściach po $\frac{1}{4}$ każdemu z nich; zasądził od A. M. na rzecz wnioskodawczyni kwotę 93 552,50 zł tytułem dopłaty oraz na rzecz M. G. kwotę 63 648,75 zł tytułem dopłaty i od L. M. na rzecz wnioskodawczyni i M. G. zasądził takie same kwoty. Ponadto zasądził od wnioskodawczyni na rzecz A. M., L. M. oraz M. Z. kwoty po 23 064,75 zł, tytułem zwrotu nakładów.

W skardze kasacyjnej uczestnicy A. M. i L. M. zaskarżyli postanowienie w części przyznającej im działkę nr 329/6 o wartości 441 700 zł, zasądzającej od nich na rzecz wnioskodawczyni i uczestniczki M. G. dopłaty oraz oddalającej apelacje. Wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczyli na kwotę 314 402,50 zł.

Skarżący zakwestionowali ważność umowy darowizny, którą W. M. darowała L. G. udział w $\frac{1}{2}$ części w nieruchomości stanowiącej gospodarstwo rolne, składające się z działek nr 440,352 oraz 329/2. Utrzymywali, że gdyby nie ta umowa, to spadek przypadłby po połowie im (po $\frac{1}{4}$ każdemu) i M. G. Wartość nieruchomości na dzień zgonu W. M. wynosiłaby 488 880 zł, z czego połowa o wartości 244 490 zł, to udział M. G., który podlega pomniejszeniu o wartość działek (nr 352 i nr 440), jakie powinna otrzymać M. G. Wartość udziałów skarżących wynosiłaby po 122 245 zł, a dopłata na rzecz M.G. łącznie 177 000 zł, a nie 314 402,50 zł. Zaskarżonym postanowieniem zostali pokrzywdzeni łącznie na kwotę 137 402,50 zł (314 402,50 zł - 177 000 zł).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Utrwalone zostało w orzecznictwie Sądu Najwyższego, podzielane w tej sprawie stanowisko, że w tak zwanych sprawach działowych (dział spadku, podział majątku wspólnego małżonków, zniesienie współwłasności), w razie zaskarżenia

orzeczenia co do istoty sprawy, wartość przedmiotu sporu wyznacza nie wartość całego dzielonego majątku, ale wartość konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek odwoławczy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r. III CZ 153/02, OSNC 2004/4/60; z dnia 15 grudnia 2006 r. III CZ 88/06; z dnia 24 lipca 2008 r. IV CZ 53/08; z dnia 6 maja 2010 r. II CZ 38/10; z dnia 1 czerwca 2011 r. II CZ 27/11; z dnia 16 czerwca 2015 r., II CZ 76/15; z dnia 6 listopada 2015 r., II CZ 76/15, niepublikowane). Z reguły nie może przekraczać wartości udziału przysługującego uczestnikowi, chyba że podważa on zasadę podziału, objęcie lub nie objęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenie nakładów, gdyż wówczas wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa lub niższa niż wartość jego udziału.

Wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej, wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 czerwca 1997 r., II CKN 47/97, OSNC 1997, nr 11, poz. 180; z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15; z dnia 18 marca 2015 r., III CSK 419/14, z dnia 13 marca 2015 r., III CZ 13/15; z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14, niepublikowane.).

Uczestnicy kwestionują w istocie zakres i wartość swoich udziałów, ustalonych w oparciu o błędne założenie ważności umowy darowizny oraz przyjęcie wartości nieruchomości z daty otwarcia spadku po W. M. Utrzymują, że powinny one wynosić po 122 245 zł, a M. G. 177 000 zł, po pomniejszeniu o wartości należnych jej dwóch działek (244 490 zł - 67490 zł) . Wówczas obniżone zostałyby także dopłaty na jej rzecz do kwot po 88 500 zł, odnośnie każdego. Natomiast zgodnie z postanowieniem Sądu Okręgowego dopłata każdego ze skarżących na rzecz wnioskodawczyni i M. G. wynosiła łącznie po 157 201,25 zł. Różnica pomiędzy dopłatami ustalonymi przez Sąd Okręgowy, a wyliczonymi przez skarżących wynosi 68 726,25 zł co do każdego z nich. W odniesieniu do tej różnicy upatrują pokrzywdzenia zaskarżonym orzeczeniem.

W uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13 (OSNC 2014, nr 11, poz. 108) wyrażone zostało wiążące stanowisko, że pokrzywdzenie orzeczeniem stanowi przesłankę dopuszczalności zaskarżenia. Ta przesłanka pozostaje w ścisłym związku z uzależnieniem dopuszczalności skargi kasacyjnej, w odniesieniu do której ustalony został ustawowo próg wartości przedmiotu zaskarżenia. W tego typu sprawie zachodzi dopuszczalność skargi kasacyjnej, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest niższa niż 150 000 zł, stosownie do art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.

Jeżeli skarżący kwestionują dopłaty w zakresie kwot po 68 726,25 zł, powołując się na wadliwość ich określenia, to pokrzywdzenie każdego z nich jest niższe od progu dopuszczalności skargi kasacyjnej. Wartość tych kwot nie podlega zliczeniu dla potrzeb oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia.

Z tych względów Sąd Najwyższy odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

kc